

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Иванка Костова Стамболова, дм

От Катедра „Здравни грижи” МУ София

Външен член на научното жури

За докторска разработка на асистент Пепа Митева Джеджева

На тема:

**„Хемоконтактни вирусни инфекции – Хепатит В, С, СПИН -
професионален риск и превенция сред медицинските сестри“**

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”; област на
висшето образование 7. Здравеопазване и спорт; професионално
направление 7.4 Обществено здраве; научна специалност „ Управление на
здравните грижи”

с научен ръководител: доц. Елена Желева, дп

Данни за процедурата:

Със Заповед на Ректора на МУ Варна № Р-109-645/ 21.12.2018г. съм
избрана за член на Научното жури, а на основание Протокол
№1/07.01.2019г. съм определена за официален рецензент по процедура за
придобиване на образователна и научна степен „Доктор” с кандидат ас.
Пепа Митева Джеджева във Филиал – Сливен на МУ Варна.

Биографични данни и кариерно развитие на ас. Пепа Джеджева

Пепа Митева Джеджева е родена на 29.09.1964г. в гр. Сливен.
Завършва средно образование в математическа гимназия в родния си град.
В периода 1982-1984г. се обучава в ИПЗКССО „Д-р Петър Берон” и се
дипломира като медицинска сестра – общ профил. През 1994г. приравнява
с изискваното полувисше образование по същата специалност. В
периода 1997-1999г. се обучава в МУ София, където се дипломира в ОКС
„Бакалавър” с професионална квалификация: ”Ръководител по здравни

грижи и преподавател по практика в Медицински колеж”. През 2006г. се дипломира във ФОЗ, МУ София като „Магистър”, с квалификация „Мениджър на здравните грижи”. През 2016г. придобива специалност по „Обществено здравеопазване“ в МУ Варна.

Трудовият път на ас. Пепа Джеджева започва като медицинска сестра в Детска ясла, от 1998 г в продължение на десет години тя е преподавател в МК Сливен, при Тракийски университет Стара Загора. От 2009г. до 2013г. работи като главна медицинска сестра в ЦКВЗ Сливен ЕООД. От м. септември 2013г. е назначена и работи като асистент в Катедра „Здравни грижи“ на Филиал – Сливен, МУ Варна.

Характеристика, обем и структура на дисертационния труд

Дисертационни труд съдържа 178 страници и е онагледен с 48 фигури, 3 схеми, 11 таблици и съдържа 5 приложения. Библиографският списък съдържа 143 източника, от които 29 кирилица и 114 на латиница. Трудът е структуриран както следва: въведение, четири глави, изводи, препоръки и приноси; библиография, приложения. Дисертантката има три публикации във връзка с дисертационния труд.

Структурата на дисертационния труд отговаря на изискванията за такава разработка и е съобразен с изискванията на приетите стандарти в Правилника на Медицински университет – Варна. Тя се състои от въведение, литературен обзор, методология на проучването, анализ на резултатите, заключение, изводи, препоръки, приноси, книгопис и приложения.

Актуалност на дисертационния труд

Темата, свързана с превенцията, контрола и състоянието на хемоконтактните инфекции е изключително важна и актуална тема. Развитието на медицинската наука и практика обуславя широко навлизане

на нови технологии за изследване и лечение, в условията на непрекъснато увеличаваща се заболяемост в нашата страна, осигуряване на медицинска помощ и грижи на лица с различни заболявания, част от тях от маргинални групи, мигранти, лица със зависимости, практикуващи високо рискови професии и лица, които са потенциален източник на заразни заболявания, които се предават по кръвен път и имат трудно и скъпоструващо лечение и сериозна прогноза. Дейността на медицинските сестри е свързана с обгрижване на тези болни и мерките за превенция трябва да се познават и прилагат, което предполага знания и умения. В тази връзка докторската тема на ас. Джеджева предлага интересно и актуално изследване по темата и приложими образователни решения на проблема.

Литературен обзор

В литературния обзор е разгледана задълбочено проблематиката за хемоконтактните инфекции и спецификата на професионалния риск от тях. Разгледани са изчерпателно и задълбочено трудово-медицинските проблеми, свързани с Хепатит В, С и СПИН. Събрана и представена е цялата актуална информация по проблема, касаеща неспецифичната и специфична превенция на хемоконтактните инфекции. Авторката е представила специфичната постекспозиционна профилактика, нормативните документи, организации и инициативи на национално ниво и в международен план. Обванатите литературни източници са надлежно цитирани и подредени логично, като дават отлична представа за състоянието на проблема. Анализите и обобщените изводи на докторанта, направени в литературния обзор демонстрират отличното познаване на проблематика и професионалната практика свързана с профилактиката на хемоконтактните вирусни инфекции. Литературният обзор е написан на добър стил и език. Той е изчерпателен, конкретен и по същество по темата.

Оценка на целта, задачите и методичния подход

Целта е ясно и точно формулирана. Тя е «Да се проучи и анализира професионалната безопасност на студенти и медицински сестри в конкретните условия на дейност, относно професионално обусловени вирусни инфекции, предавани по кръвен път – хепатит В, С, и СПИН. Формулирани са шест задачи, релевантни на поставената цел. Формулирани са три работни хипотези. Проведено е собствено проучване с извадка от 418 лица, включващи следните групи респонденти: медицински сестри, студенти от специалност «Медицинска сестра» и експерти. Участието на докторантката е водещо.

Изследователските методи са разнообразни, съвременни и правилно подбрани. В своята цялост те дават много добро научно-приложно ниво на получените резултати и отразяват добрата методична подготовка на докторанта. Използвани са документален метод, социологически метод, Метод – експертна оценка, статистически методи за анализ и представяне на резултатите.

Резултати и обсъждане

Анализът на получените резултати е структуриран в четири части, които са добре онагледени. Дискусията следва логиката на проучването и компетентно коментира резултатите. В обсъждането дисертантката прави подробен анализ на резултатите от собственото проучване и ги сравнява с тези, постигнати от други автори по темата. Представени са програма и модел за превенция на риска от хемоконтактни вирусни инфекции, както и експертна оценка на предложените практически подходи за повишаване на нивото на професионална безопасност при работа на медицинските сестри и студентите от същата специалност. Резултатите от полученото проучване са добре онагледени с таблици, фигури и схеми, които улесняват

възприемането на резултатите. Аналитичната част по получените данни е задълбочена и изчерпателна.

Изводи, препоръки и приноси

Дисертационният труд завършва с изводи и препоръки и кратко обобщение на резултатите. Ас. Пепа Джеджева, извежда от проучването шест извода, които са добре формулирани и отразяват точно получените резултати. В резултат на направеният анализ и изведени изводи, докторантът формулира и четири препоръки. В края на дисертационния си труд ас. Джеджева представя следните приноси с теоретико-познавателен и практико-приложен характер.

Приноси с теоретичен характер:

1. Направен е анализ на действащата нормативна уредба, касаеща професионално обусловените вирусни инфекции, предавани по кръвен път – хепатит В, хепатит С и СПИН.
2. Направено е проучване на дейностите насочени към предотвратяване на тези инфекции в здравните заведения и към специфична професионална група, каквато са медицинските сестри и студенти.
3. Проучени са организационните, психо-социални и индивидуални фактори на риска от професионални експозиции с кръв и кръвни продукти сред работещи медицински сестри в УМБАЛ и МБАЛ и студенти.
4. Оценени са професионалният риск и превенцията на хемоконтактните вирусни инфекции хепатит В, С и СПИН сред работещи медицински сестри в УМБАЛ и МБАЛ и студенти.
5. Проучено и оценено е нивото на професионалната компетентност на медицинските сестри и студенти за спазване на стандартните мерки за безопасност.

Приноси към фундаменталната наука

1. Получена е подробна информация за необходимостта от непрекъснато проблемно - ориентирано обучение на медицинските сестри и студенти за усвояване на безопасни практики при конкретни рискови дейности и манипулации.

Приноси с практико - приложен характер:

1. Изработени и апробирани в медицинската практика „Програма за превенция на риска от хемоконтактни вирусни инфекции“ и „Модел за професионален риск и превенция на хемоконтактните вирусни инфекции хепатит В, С и СПИН“;
2. Разработена е учебна програма за избираема дисциплина „Превенция на хемоконтактните вирусни инфекции хепатит В, С и СПИН“.

Автореферат

Представеният от ас. Пепа Джеджева отговаря на академичните изисквания за такъв труд. Той съдържа 103 страници. В него е отразена точно и изчерпателно разработената тема, с подробно представена методика на изследването, най-съществените резултати от проучването, изводи, препоръки, приноси и публикации на автора по темата.

В **заключение** считам, че представената от Пепа Митева Джеджева дисертационна работа на тема: „**Хемоконтактни вирусни инфекции – Хепатит В, С, СПИН - професионален риск и превенция сред медицинските сестри**”, по актуалност, прецизност на методиката, качество на получените резултати и значимост на научните приноси отговаря на изискванията на Правилника за развитие на Академичния състав на МУ – Варна. Във връзка с горе изложеното и в съответствие на постановките на „Закона за развитие на академичния състав в Република България” и Правилника за развитие на Академичния състав на МУ –

Варна, препоръчвам на членовете на Научното жури да присъди на асистент Пепа Митева Джеджева образователна и научна степен „Доктор” по професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“.

20.02.2019г.

София

Рецензент:

проф. Иванка Стамболова, дм

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Ivan Stambolova', written over the printed name of the reviewer.